

УДК 37.091.12:36-051(477+571)

Володимир Робак

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА СОЦІАЛЬНИХ РОБІТНИКІВ В УКРАЇНІ ТА РОСІЇ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ

Соціальна робота як напрям професійної підготовки та сфера практичної діяльності в Україні та Росії почала розвиватися приблизно в один і той самий час – наприкінці ХХ ст. Території двох країн довгий час перебували в межах одного державного утворення, тому характер соціальних проблем, які потребували свого вирішення, був подібним. Тим більше цікаво проаналізувати теперішній стан розвитку соціальної роботи, зокрема наявний стан нормативної документації, яка регламентує діяльність сучасного фахівця в галузі соціальної роботи.

Проблемам стандартизації змісту підготовки фахівців у галузі соціальної роботи різних освітньо-кваліфікаційних рівнів приділяється достатньо уваги як із боку українських [2; 3; 4; 7], так і російських науковців [1; 5; 6; 9]. Слід зазначити, що у РФ цей процес відзначається більшим динамізмом: на сьогодні там прийнято вже третє покоління стандартів, у той час як в Україні ці документи мають статус тимчасово діючих (магістр, бакалавр) або вони морально застарілі (стандарт соціального робітника затверджено у 2006 р.). Окрім цього, прийняття нових поколінь державних стандартів у РФ здійснюється синхронно для усіх освітньо-кваліфікаційних категорій фахівців із соціальної роботи, чого не спостерігаємо в Україні.

Метою статті є порівняльний аналіз державних освітніх стандартів підготовки соціального робітника у Російській Федерації та Україні.

Донедавна підготовка соціального робітника у Російській Федерації здійснювалася на основі федерального державного освітнього стандарту початкової професійної освіти. Цей документ було затверджено 10 листопада 2009 р. наказом Міністерства освіти і науки РФ № 571 [10]. Однак у 2013 р. відбулися певні зміни. 2 серпня 2013 р. вийшов наказ міністерства, який затверджував нову редакцію федерального державного освітнього стандарту середньої професійної освіти за професією 040401.01 соціальний працівник [11]. Попередній наказ втратив силу, а новий освітній стандарт вводився у дію з 1 вересня 2013 р. Порівняння обох стандартів засвідчує практично повну ідентичність цих документів. Головна відмінність: замість поняття “основна професійна освітня програма за професією” (рос. “основная образовательная программа по профессии”) вводиться “програма підготовки кваліфікованих робітни-

ків, службовців за професією” (рос. “программа подготовки квалифицированных рабочих, служащих по профессии”). Інша особливість – підготовка соціального робітника тепер віднесена до середньої професійної освіти. Очевидно, це пов’язано з переходом до двоступеневої підготовки у вищій професійній освіті.

Сферою професійної діяльності випускників, що пройдуть підготовку за новим стандартом, є проведення робіт із надання соціальної допомоги вдома особам похилого віку й інвалідам, які знаходяться у важкій життєвій ситуації. Новий російський освітній стандарт, як і попередній, побудований на основі компетентнісного підходу. У ньому чітко визначено, якими загальними і професійними компетенціями повинен володіти випускник, який засвоїв основну професійну освітню програму з професії. Відповідно до стандарту, до загальних компетенцій (ЗК) відносяться такі:

ЗК 1. Розуміти сутність і соціальну значущість своєї майбутньої професії, виявляти до неї стійкий інтерес.

ЗК 2. Організувати власну діяльність, виходячи з мети і способів її досягнення, визначених керівником.

ЗК 3. Аналізувати виробничу ситуацію, здійснювати поточний і підсумковий контроль, оцінку і корекцію власної діяльності, нести відповідальність за результати своєї роботи.

ЗК 4. Здійснювати пошук інформації, що необхідна для ефективного виконання професійних завдань.

ЗК 5. Використовувати інформаційно-комунікаційні технології у професійній діяльності.

ЗК 6. Працювати в команді, ефективно спілкуватися з колегами, керівництвом, клієнтами.

ЗК 7. Виконувати військову повинність, у тому числі з використанням отриманих професійних знань (для юнаків).

Випускник також повинен володіти професійними компетенціями (ПК), що відповідають основним видам професійної діяльності. Стандартом визначено лише один вид такої діяльності: надання соціальних послуг особам похилого віку й інвалідам вдома.

ПК 1. Надавати соціально-побутові послуги особам похилого віку й інвалідам вдома.

ПК 2. Сприяти особам похилого віку й інвалідам в отриманні соціально-медичних послуг, надавати першу медичну допомогу.

ПК 3. Сприяти особам похилого віку й інвалідам в отриманні соціально-психологічних послуг, надавати первинну психологічну підтримку.

ПК 4. Сприяти особам похилого віку й інвалідам в отриманні соціально-економічних послуг.

ПК 5. Сприяти особам похилого віку й інвалідам в отриманні соціально-правових послуг.

Які ще особливості реалізації даного освітнього стандарту заслуговують на увагу? Передбачено, що освіту за даним стандартом можуть отримувати також інваліди й особи з обмеженими можливостями здоров'я. Для них термін навчання продовжено на 6 місяців. Вважаємо, що надання можливості цим категоріям громадян здобувати професію соціального робітника саме за такою спеціалізацією є дуже важливим рішенням.

На жаль, із нової редакції освітнього стандарту вилучено пункт щодо неможливості поєднання професії соціального працівника з іншими робітничими професіями. На нашу думку, це було прогресивне нововведення. Нам не вдалося віднайти у літературі даних про інтеграцію професії соціального працівника з іншими професіями. Міжнародна освітня практика засвідчує, що у переважній більшості навчальних закладів соціальна робота є незалежною дисципліною й окремим напрямом фахової підготовки, в межах якої можуть бути свої спеціалізації. Випадків викладання соціальної роботи як додаткової спеціалізації в межах якоїсь іншої дисципліни практично немає, що пояснюється необхідністю проходження тривалої практики для отримання диплома соціального працівника та деякими іншими особливостями згаданої дисципліни [12].

Ще одним прогресивним елементом аналізованого документа є те, що у випадку прийому на навчання осіб із базовою основною середньою освітою загальноосвітній компонент їм викладається з урахуванням майбутньої робітничої професії.

Освоєння програми підготовки кваліфікованого робітника за професією “соціальний працівник” передбачає вивчення двох навчальних циклів (загальнопрофесійного і професійного), а також п'яти розділів (фізична культура, навчальна практика, виробнича практика, проміжна атестація, державна підсумкова атестація). Загальнопрофесійний цикл складається із загальнопрофесійних дисциплін, а професійний – з професійних модулів, що відповідають видам діяльності відповідно до майбутньої кваліфікації. Професійний модуль складається з одного або декількох міждисциплінарних курсів. При засвоєнні учнями професійних модулів проводять навчальну і (або) виробничу практику.

Згідно зі структурою програми підготовки кваліфікованого робітника, що наведена в аналізованому освітньому стандарті, загальнопрофесійний цикл (276 год.) складається з таких дисциплін: теоретичні основи соціальної ро-

боти, організація соціальної роботи в Російській Федерації, основи діловодства, основи ділової культури, безпека життєдіяльності. У професійний цикл (508 год.) входить професійний модуль “Надання соціальних послуг особами похилого віку й інвалідам вдома”, що складається з таких міждисциплінарних курсів: “Основи професійного спілкування”, “Соціально-медичні основи професійної діяльності” та “Основи соціально-побутового обслуговування”. На варіативну частину відводиться максимум 216 год. Всього – 1080 год., у т. ч. обов’язкових навчальних занять – 720 год. На навчальну і виробничу практики програмою передбачено 684 год.

Підготовка кваліфікованого робітника з професії “соціальний робітник” в Україні проводиться на основі державного стандарту професійно-технічної освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України № 632 від 23.08.06 р. і погодженого з Міністерством праці та соціальної політики України [8]. За дивним збігом сферою професійного використання українського випускника, як і Росії, є надання соціальної допомоги людям похилого віку та спеціальним категоріям громадян з обмеженими можливостями самообслуговування. Згідно з типовим навчальним планом, наведеним у цьому документі, учень повинен засвоїти упродовж навчання предмети двох циклів: загальнопрофесійної (74 год.) та професійно-теоретичної підготовки (423 год.). Передбачена також професійно-практична підготовка (802 год.), що складається з виробничого навчання в лабораторіях і виробничої практики. Загальний фонд навчального часу складає 1305 год.

У циклі загальнопрофесійної підготовки учні вивчають такі предмети: основи правових знань, інформаційні технології, основи галузевої економіки і підприємництва і правила дорожнього руху. Передбачено також резерв часу (15 год.). У циклі професійно-теоретичної підготовки зазначені такі предмети: соціальна робота, основи ведення домашнього господарства, фізіологія людини, санітарія та гігієна, основи дієтології та приготування страв, догляд за хворими, побутове обладнання та його експлуатація, охорона праці, діловодство, професійна етика та психологія спілкування.

Стандарт містить освітньо-кваліфікаційну характеристику випускника, у якій зазначено вимоги до його знань і вмінь.

Порівняймо змістове наповнення циклу загальнопрофесійної підготовки освітнього стандарту України та Росії (табл. 1).

Які висновки можна зробити з аналізу наведеного у таблиці 1 матеріалу? Перш за все, вражає різниця в обсягах цього виду підготовки (у Росії відводиться у 3,7 разів більше часу). Не менш суттєві відмінності й у якісній складовій цього виду професійної підготовки. На нашу думку, за

винятком предмета “Основи правових знань”, решта мають опосередковане відношення до майбутньої загальнопрофесійної підготовки з даної професії. Інформаційні технології вивчаються у циклі загальноосвітньої підготовки і тому можуть бути цілком закономірно вилучені з наведеного переліку. Два предмети (“Соціальна робота” і “Діловодство”), які в Росії вивчаються як загальнопрофесійні, в Україні віднесені до іншого циклу, а саме професійної підготовки. Таким чином, можна констатувати, що загальнопрофесійна підготовка соціального робітника у навчальних планах Росії та України концептуально відрізняються. У нас вона має характер загальноосвітньої підготовки, у той час як у Росії в цьому блоці дисциплін виразно помітне прагнення дійсно закласти загально-теоретичні й організаційні основи оволодіння майбутньою професією.

Таблиця 1

Перелік предметів циклу загальнопрофесійної підготовки соціального робітника в Україні та Російській Федерації

№ з/п	Україна	Російська Федерація
	Назва предмета	Назва дисципліни
1.	Основи правових знань (17 годин)	Теоретичні основи соціальної роботи
2.	Інформаційні технології (17 годин)	Організація соціальної роботи в Російській Федерації
3.	Основи галузевої економіки і підприємництва (17 годин)	Основи діловодства
4.	Правила дорожнього руху (8 годин)	Основи ділової культури
5.	Резерв часу (15 годин)	Безпека життєдіяльності (32 години)
	Всього – 74 години	Всього – 276 годин

Тепер порівняємо предмети професійного циклу, що викладаються у процесі підготовки соціального працівника в освітніх закладах двох держав (табл. 2).

Ми спробували порівняти окремі групи предметів українського освітнього стандарту з відповідними міждисциплінарними курсами (МК) російського навчального плану. Отже, зміст російського МК “Соціально-медичні основи професійної діяльності” по суті розкривається в українській версії предметів “Догляд за хворими” та частково “Фізіологія людини, санітарія та гігієна”. МК “Основи професійного спілкування” має свого відповідника у вигляді предмета “Професійна етика та психологія спілкування”. МК “Основи соціально-побутового обслуговування” в українському варіанті навчального плану розкривається у змісті трьох предметів: “Основи дієтології та приготування страв”, “Основи ведення домашнього господарства”, “Побутове обладнання та його експлуатація”.

**Перелік предметів циклу професійної підготовки
соціального робітника в Україні та Російській Федерації**

№ з/п	Україна	Російська Федерація
	Назва предмета	Назва міждисциплінарного курсу професійного модуля
1.	Догляд за хворими (125 годин)	Соціально-медичні основи професійної діяльності
2.	Фізіологія людини, санітарія та гігієна (52 години)	
3.	Професійна етика та психологія спілкування (30 годин)	Основи професійного спілкування
4.	Основи дієтології та приготування страв (87 годин)	Основи соціально-побутового обслуговування
5.	Основи ведення домашнього господарства (34 години)	
6.	Побутове обладнання та його експлуатація (10 годин)	
7.	Охорона праці (10 годин)	
8.	Діловодство (35 годин)	
9.	Соціальна робота (40 годин)	
	Всього – 423 години	

Порівнюючи вимоги до знань і вмінь випускників, що зафіксовані в освітніх стандартах обох держав, слід зазначити, що у російській редакції документа знання й уміння чітко виписані у структурі програми підготовки кваліфікованого робітника [10]. Так, у розділі, який стосується загальнопрофесійного циклу, до кожної дисципліни додається опис конкретних знань і вмінь, якими повинен оволодіти учень у результаті її засвоєння. Наприклад, у результаті вивчення дисципліни “Теоретичні основи соціальної роботи” учень повинен уміти здійснювати професійну діяльність відповідно до сучасних концепцій і професійних цінностей соціальної роботи; знати категорії і поняття соціальної роботи, специфіку професії. Окрім цього, в узагальненому вигляді підсумки загальнопрофесійної підготовки виписані в розділі V, де подається опис загальних компетенцій. В українському варіанті аналізованого документа загальнопрофесійні вимоги до випускника мають загальний характер (наприклад, “раціонально й ефективно організувати працю на робочому місці”).

Що стосується знань і вмінь, якими повинен оволодіти учень у результаті засвоєння предметів професійно-теоретичної підготовки, то в українському освітньому документі вони викладені в освітньо-кваліфікаційній характеристиці випускника (розділ 3 “Кваліфікаційні вимоги”). У росій-

ському освітньому стандарті ця інформація наведена у структурі програми підготовки кваліфікованого робітника (опис професійного модуля “Надання соціальних послуг особам похилого віку й інвалідам вдома”), а також у розділі V, де подається опис професійних компетенцій.

Що стосується обов’язкової дисципліни “Безпека життєдіяльності”, що вивчається в російських навчальних закладах, то 70% її обсягу присвячено вивченню основ військової служби (для юнаків), а її аналог в українському варіанті освітнього документа відсутній.

Таблиця 3

Практична підготовка майбутнього соціального робітника в Україні та Російській Федерації

№ з/п	Україна	Російська Федерація
	Види практичної підготовки	Види практичної підготовки
1.	Професійно-практична підготовка (802 години), з них:	Навчальна практика Виробнича практика (684 години)
1.1	Виробниче навчання в лабораторії (312 годин)	
1.2	Виробнича практика (490 годин)	

На практичну підготовку (навчальна і виробнича практика) російським освітнім стандартом відводиться 684 год., що складає приблизно 40% загального фонду навчального часу. Обидва види практики проводяться освітньою установою при засвоєнні учнями професійних компетенцій у межах професійних модулів і можуть реалізовуватися або концентровано впродовж декількох періодів, або чергуватися з теоретичними заняттями в межах професійних модулів.

В українському варіанті програми професійно-практична підготовка складається з виробничого навчання в лабораторії та виробничої практики (всього – 802 год.). При цьому на виробничу практику передбачено 490 год., що становить 38% загального фонду навчального часу, а на виробниче навчання в лабораторії – 312 год. Як бачимо, навчальної практики український освітній стандарт не передбачає.

Російський освітній стандарт містить окремий розділ, у якому визначаються вимоги до реалізації програми підготовки кваліфікованих робітників. У ньому зазначено, що освітня установа самостійно розробляє і затверджує програму підготовки кваліфікованих робітників відповідно до федерального державного освітнього стандарту. Тобто у РФ освітній заклад має набагато вищий рівень свободи у розробці нормативної документації та навіть право самостійно її затверджувати. Там освітній стандарт не містить типових нав-

чальних програм із навчальних предметів (як це має місце в Україні), лише перелік вимог до знань і вмінь, якими повинен володіти випускник після засвоєння дисципліни або міждисциплінарного курсу.

Державний освітній стандарт у Російській Федерації чітко виписує *обов'язки* освітньої установи. Так, *щорічно оновлювати програму* підготовки кваліфікованих робітників з урахуванням запитів роботодавців, особливостей розвитку регіону, досягнень науки та техніки; чітко формулювати в робочих програмах всіх дисциплін або професійних модулів вимоги до результатів їх засвоєння: компетенції, досвід, знання; забезпечувати ефективну самостійну роботу учнів, можливість брати участь у формуванні індивідуальної освітньої програми та ряд інших. Тобто тут простежується логічний ланцюг, який формує концепцію підготовки соціального робітника: виробничі функції → професійні компетенції → результати процесу навчання (знання, вміння, навички) → зміст дисципліни.

Зазначені у стандарті вимоги значною мірою відображають прогресивні світові освітні тенденції, а саме: розвиток мобільності фахівців, їх відкритість до нових знань, участь у процесі обміну практичним досвідом у обраній сфері діяльності в інших країнах, набуття таких цінних рис і якостей, як комунікативність, рефлексивність, уміння самопрезентації, уміння вирішувати конфлікти.

Таким чином, в Україні необхідно розробити і впровадити новий державний стандарт професійної освіти підготовки кваліфікованого робітника за професією “соціальний робітник”. Він мав би бути побудований на основі компетентнісного підходу. На нашу думку, при його створенні варто відмовитися від надмірної деталізації (наприклад, наведення типових навчальних програм з окремих предметів) і надати більше свободи закладам професійної освіти у питаннях реалізації освітньої програми. Натомість слід зробити його більш гнучким. Наприклад, до певної міри уніфікувати загальнопрофесійну підготовку, однак передбачити можливість спеціалізації професії соціального робітника за напрямками роботи або окремими соціальними групами клієнтів, яким потрібно надавати допомогу. Залежно від важливості певних соціальних проблем і соціальної ситуації окремих категорій населення в конкретному регіоні та побажань роботодавців, адміністрації закладів ПТО повинні мати право самостійно формувати цикл професійних дисциплін і відповідну спеціалізацію майбутнього кваліфікованого соціального робітника. З цією метою державний стандарт мав би надати освітнім закладам відповідні академічні свободи.

Посилання:

1. Григорьев С. И. Стандарт многоуровневой подготовки социальных работников и социальных педагогов как основа качества подготовки кадров для учреждений социальной сферы / Григорьев С. И., Гусякова Л. Г., Синцова Л. К. — Барнаул, 2001. — 124 с.
2. Державні стандарти професійної освіти: теорія і методика : монографія / за ред. Н. Г. Ничкало. — Хмельницький : ТУП, 2002. — 334 с.
3. Карпенко О. Г. Професійне становлення соціального працівника : навчально-метод. посібник / Карпенко О. Г. — К. : ДЦССМ, 2004. — 164 с.
4. Кобылянська Л. Теоретичні основи професійної підготовки соціальних працівників у Російській Федерації / Л. Кобылянська // Вісник Львівського університету. — 2007. — Серія педагогічна. — Вип. 22. — С. 220–226. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.lnu.edu.ua/Pedagogika/periodic/visnyk/22/30_kobulanska.pdf
5. Никитин В. А. Социальная работа: проблемы теории и подготовки специалистов : учебное пособие / Никитин В. А. — М. : Московский психолого-социальный институт, 2002. — 236 с.
6. Павленок П. Д. Теория, история и методика социальной работы : [учебное пособие] / Павленок П. Д. — М. : Издательско-торговая корпорация “Дашков и К”, 2004. — 428 с.
7. Поліщук В. Особливості становлення і розвитку соціальної роботи в Україні / Віра Поліщук // Соціальна робота : підручник / В. А. Поліщук, О. П. Бартош-Пічкач, Н. М. Горішина, Г. В. Лециук, О. Ю. Пришляк [за ред. Н. Г. Ничкало]. — Тернопіль : ВАТ “ТВПК “Збруч”, 2010. — С. 278—311.
8. Професія – Соціальний робітник : ДСПТО 5133.093062-2006. – Код – 5133. — К. : Видання офіційне, 2006. — 58 с.
9. Технологии социальной работы : учебник / [под общ. ред. Е. И. Холостовой]. — М. : ИНФРА-М, 2001. — 400 с.
10. Федеральный государственный образовательный стандарт среднего профессионального образования по профессии 040401.01 социальный работник. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_152110/
11. Федеральный государственный образовательный стандарт начального профессионального образования по профессии 040401.01 социальный работник. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_152110/
12. Яковлев М. В. Освіта та професійна підготовка соціальних працівників: стислий огляд світової практики / М. В. Яковлев, Н. В. Кабаченко // Наукові записки НаУКМА. — 2011. — Т. 123 : Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. — С. 54—60. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.academia.edu/3340329/>

References (transliterated and translated):

1. Grigor'ev S. I., Gusljakova L. G., Sincova L. K. Standart mnogourovnevoj podgotovki social'nyh rabotnikov i social'nyh pedagogov kak osnova kachestva podgotovki kadrov dlja uchrezhdenij social'noj sfery (Standard of multi-level training of social workers and social educators as the basis of the quality of training for social institutions). Barnaul, 2001. 124 p.
2. Derzhavni standarty profesiinoi osvity: teoriia i metodyka : monohrafiia (State Standards of vocational education : Theory and methods : monograph). / N. H. Nychkalo (ed.). Khmelnytskyi, 2002. 334 p.
3. Karpenko O. H. Profesiine stanovlennia sotsialnoho pratsivnyka : navchalno-metod. posibnyk (Professional becoming of a social worker : teaching and method. manual). Kyiv, 2004. 164 p.
4. Kobylanska L. Teoretychni osnovy profesiinoi pidhotovky sotsialnykh pratsivnykiv u Rosiiskii Federatsii (Theoretical foundations of social workers training in Russia) // Bulletin of Lviv University, 2007. Series of Teaching. Vol. 22. P. 220—226. — [Electronic resource]. — Mode of access : http://www.lnu.edu.ua/Pedagogika/periodic/visnyk/22/30_kobulanska.pdf

5. *Nikitin V. A.* Social'naja rabota: problemy teorii i podgotovki specialistov : uchebnoe posobie (Social work: issues of theory and training: a tutorial). Moscow, 2002. 236 p.
6. *Pavlenok P. D.* Teorija, istorija i metodika social'noj raboty : uchebnoe posobie (Theory, history and methodology of social work: a tutorial). Moscow, 2004. 428 p.
7. *Polishchuk V.* Osoblyvosti stanovlennia i rozvytku sotsialnoi roboty v Ukraini (Features of formation and development of social work in Ukraine). // Social Work: a tutorial / *N. H. Nychkalo* (ed.). — Ternopil, 2010. P. 278—311.
8. Profesiia – Sotsialnyi robotnyk : DSPTO 5133.093062-2006. – Kod – 5133 (Occupation – Social worker : DSPTO 5133.093062-2006. – Code – 5133). Kyiv, 2006. 58 p.
9. Tehnologii social'noj raboty : uchebnik (Technologies of social work: a textbook). / *E. I. Holostova* (ed.). Moscow, 2001. 400 p.
10. Federal'nyj gosudarstvennyj obrazovatel'nyj standart srednego professional'nogo obrazovani-ja po professii 040401.01 social'nyj robotnik (Federal state educational standard of secondary vocational training in the profession 040401.01 social worker). — [Electronic resource]. — Mode of access : http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_152110/
11. Federal'nyj gosudarstvennyj obrazovatel'nyj standart nachal'nogo professional'nogo obra-zovanija po professii 040401.01 social'nyj robotnik (Federal State Educational Standard of ini-tial vocational training in the profession 040401.01 social worker. — [Electronic resource]. — Mode of access : http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_152110/
12. *Yakovliev M. V., Kabachenko N. V.* Osvita ta profesiina pidhotovka sotsialnykh pratsivnykiv: styslyi ohliad svitovoi praktyky (Education and training of social workers: a brief review of international practice). // Scientific Notes of Kyiv-Mohyla Academy, 2011. Vol 123: Pedagogical, Psychological Sciences and Social Work. P. 54—60. — [Electronic resource]. — Mode of access : <http://www.academia.edu/3340329/>

Стаття надійшла до редакції 24.09.2013

В. Робак

Профессиональная подготовка социальных работников в Украине и России: сравнительный аспект

В статье в сравнительном аспекте анализируются концептуальные подходы к формированию государственных образовательных стандартов подготовки социального работника в России и Украине, структура и содержание этих документов. В частности, рассмотрены циклы общепрофессиональной, профессиональной и практической подготовки. Предложены пути усовершенствования украинского образовательного стандарта подготовки социального работника с учетом современных подходов и тенденций. Автор предлагает ввести новый государственный стандарт профессионального образования подготовки квалифицированного рабочего по профессии “социальный работник”, который должен быть построен на основе компетентностного подхода без чрезмерной детализации, предоставлять образовательным учреждениям соответствующие академические свободы, поскольку в зависимости от важности определенных социальных проблем и социальной ситуации отдельных категорий населения в конкретном регионе и пожеланий работодателей, администрации учреждений ПТО должны иметь право самостоятельно формировать цикл профессиональных дисциплин и соответствующую специализацию будущего квалифицированного социального работника.

Ключевые слова: социальный работник, подготовка социального работника, государственный образовательный стандарт.

V. Robak

Social Workers' Training in Ukraine and Russia: Comparative Aspect

The article analyzes the comparative aspect of conceptual approaches to the formation of the state educational standards of social work in Russia and Ukraine, the structure and content of these documents. In particular, the author considers cycles of the general, vocational and practical training and suggests the ways of improving Ukrainian educational standards of social work according to current approaches and trends. The author proposes to introduce a new national standard of vocational education and training of skilled workers in the profession "social worker", which is to be built on the basis of competence approach without excessive details, to provide educational institutions with relevant academic freedom, because depending on the importance of certain social problems and social situation of certain categories of population in a specific region and wishes of employers, VET institutions administration should have the right to form a series of professional disciplines and corresponding specialization of the future skilled social worker.

Key words: social worker, social worker training, state educational standards.

Рецензент – доктор філософських наук,
професор В. О. Кудін